

Врз основа на член 22 став 1 точка 5 од Законот за локална самоуправа („Службен весник на РМ“ бр.05/02 и „Службен весник на РСМ“ бр.202/2024) и член 70 од Статутот на Општината Битола („Сл. гласник на Општината Битола“ бр.10/05, 17/08, 08/19, 14/20, 19/20 и 5/21), Советот на Општината Битола на седницата одржана на ден 29.12.2025 година, донесе

ПРОГРАМА

за култура во Општина Битола за 2026 година

1. ВОВЕД

Со донесувањето на системските закони кои се однесуваат на локалната самоуправа, а особено во контекст на процесот на децентрализација во Република Северна Македонија, општините добија засилена и витална надлежност која се однесува на задоволување на културните права и потреби на граѓаните.

Културата, како клучна компонента на јавниот живот, престана да биде исклучиво домен на централната власт и стана темел за градење на локалниот идентитет и кохезија. Општина Битола, препознавајќи го своето богато културно наследство и креативен потенцијал, ја презема одговорноста да ја поттикнува, поддржува и развива културната сцена.

Локалната самоуправа, преку своите сектори, општинските културни установи (како што се центрите за култура, музеите, библиотеките) и здруженијата на граѓани, е во непосреден контакт со граѓаните. Оваа непосредност овозможува многу попрецизно откривање на реалните културни потреби, специфичните локални интереси и најефективните форми за нивно задоволување. Со фокус на инклузивноста, достапноста и квалитетот, оваа Програма има цел да го направи културниот живот во Општината побогат, поразновиден, подинамичен и поквалитетен. Истовремено, културата се третира како развоен потенцијал за културен туризам и локален економски раст.

2. ПРЕДМЕТ НА ПРОГРАМАТА

Предмет на оваа Програма се сите активности, проекти и манифестации што ќе се реализираат во текот на 2026 година, а кои се од витален интерес за културниот развој на Општина Битола.

Програмата претставува инструмент за имплементација на законските и статутарните надлежности на Општината во областа на културата, кои, согласно Законот за локална самоуправа, опфаќаат:

- Институционална и финансиска поддршка на културните установи и проекти.
- Организирање на културни манифестации од локално значење.
- Негување на фолклорот, обичаите, старите занаети и слични културни вредности, како дел од богатото културно наследство на градот.
- Поттикнување на разновидни специфични форми на творештво (современа уметност, мултимедија, млади креативци).

Програмата, исто така, го дефинира локалниот интерес во културата за 2026 година, кој во Општина Битола се фокусира на:

- Афирмација на Битола како културен центар на Пелагонискиот регион и пошироко (контекст на европски вредности).
- Поддршка на капиталните културни манифестации кои го градат имиџот на градот.
- Развој на публиката и културна партиципација преку вклучување на сите возрасни групи и маргинализирани заедници.
- Естетизација на јавниот простор и ревитализација на старите градски јадра преку културни содржини.

Целта е Програмата да понуди транспарентна рамка за финансирање и реализација на културниот живот, обезбедувајќи рамноправен пристап до културата за сите граѓани.

3. ЦЕЛИ / ПРИОРИТЕТИ НА ПРОГРАМАТА

Годишната програма за култура на Општина Битола за 2026 година се темели на јасно дефинирани стратешки цели и приоритети кои имаат за цел да го обликуваат културниот живот во градот, правејќи го истовремено достапен, иновативен и одржлив.

3.1 Основни цели / приоритети

Овие цели ја дефинираат суштинската насока и филозофијата на општинската културна политика:

1. Доближување на културата до сите граѓани (Културна инклузија и партиципација)

Основна мисија на Програмата е да обезбеди рамноправен пристап до културата за сите жители на Општина Битола, без разлика на нивната возраст, социјален статус, географска локација во Општината (градски или рурални средини) или посебни потреби.

Клучни активности:

- Демократизација на културата: Овозможување на сите граѓани активно да учествуваат – не само како корисници (публика), туку и како творци и активни учесници во културните случувања.
- Децентрализација на културните настани: Поддршка на проекти кои се одржуваат надвор од централното градско подрачје, со цел културните содржини да допрат до руралните и приградските населби.
- Достапност: Обезбедување физичка и ценовна достапност на културните установи и настани (намалени цени, бесплатни настани, пристапност за лица со попреченост).

2. Поттикнување на современото творештво, со посебен фокус на културните потреби на младите

Земајќи ја предвид перспективата на културниот развој и визијата за иднината на градот, особен стратешки фокус ќе биде ставен на младата популација како носител на идниот креативен идентитет на Битола.

Клучни активности:

- Поддршка на иновацијата и експериментот: Ќе се поддржуваат и охрабруваат истражувањата и потребата по нови изразни средства, експериментите и користењето на нови медиуми на естетска експресија (дигитална уметност, мултимедија, хибридни форми).
- Материјални претпоставки за творештво: Обезбедување простор, ресурси и услови за работа на младите уметници и креативци (на пр. културни инкубатори, ателјеа, ко-вооркинг простори).
- Младинска културна продукција: Поддршка на проекти, фестивали и установи што се занимаваат со продукција и ширење на културни содржини и вредности кои се релевантни за младата популација и кои го поддржуваат критичкото размислување и активизам.

3.2 Специфични цели / приоритети

Овие цели се насочени кон конкретни аспекти на културниот живот, обезбедувајќи ги механизмите за реализација на основните цели:

- Промовирање на европски вредности и меѓународна соработка: Поддршка на проекти кои ја зајакнуваат соработката со регионот и Европа. Ова вклучува поддршка на мобилноста на уметниците, учество на меѓународни фестивали и промоција на мултикултурализмот, толеранцијата и демократијата како темелни вредности.

- Стимулирање на креативното творештво и изразување на младите: Покрај општата поддршка, се става акцент на креирање платформи и едукативни работилници (ликовни, драмски, музички, дигитални) кои директно ги поттикнуваат младите на активна креација и уметничка експресија.

- Интерактивно искуство кај младите: Приоритет е давање поддршка на проекти кои користат нови технологии и интерактивни формати за создавање и консумирање на културата, со цел зголемување на ангажманот и образовниот елемент кај помладата публика.

- Поддршка на визуелната уметност и дизајн: Посебен фокус на изложбената дејност, урбаната уметност, графити уметноста, дизајнот и фотографијата, како алатки за естетизација на јавниот простор и комуникација со граѓаните.

- Соработка со уметници-креативци од Општина Битола: Зајакнување на локалната културна сцена преку директна поддршка на локалните таленти. Ова го вклучува и поддржувањето на реномирани имиња, но и активното вклучување на уметници во почетна фаза на кариера.

- Унапредување на соработката со националните институции од областа на културата: Координирање на активностите со НУ институциите лоцирани во Битола (театри, музеи, библиотеки) со цел заедничко користење на ресурси, копродукција на проекти и остварување на синергија помеѓу локалниот и националниот интерес.

- Инклузија на деца и лица со посебни потреби во областа на културата: Осигурување дека културните содржини се прилагодени и достапни за лица со попреченост. Ова вклучува организирање на специјализирани работилници, употреба на знаковен јазик, аудио-дескрипции и создавање на инклузивни уметнички групи.

4. ИСКОРИСТУВАЊЕ НА КУЛТУРАТА КАКО РЕСУРС ЗА РАЗВОЈ

Оваа Програма не е само листа на проекти; таа е филозофија како Општина Битола ќе се однесува кон културата. За да бидеме сигурни дека инвестицијата во културата е вистинска и фер, активностите во 2026 година ќе се водат од следните основни начела:

Транспарентност и Одговорност (Јавност на работата)

Културата е јавно добро, а парите за неа се на граѓаните.

- Отворени карти: Целиот процес на одлучување – од објавувањето на повикот, преку евалуацијата на предлозите, па сè до финалната одлука за финансирање – мора да биде јавен и достапен за секој граѓанин.

- Фер игра: Критериумите за избор на проекти ќе бидат јасни и недвосмислени, со цел да се избегне субјективност и да се овозможи фер натпревар за сите апликанти.

- Одговорност за секој денар: Корисниците на средствата ќе имаат јасна обврска за детално и аргументирано известување за трошењето на парите. Ќе се бара не само финансиски, туку и содржински извештај кој ќе докаже дека целите на Програмата се исполнети.

Инклузивност и Достапност (Култура за сите)

Културата е наше заедничко богатство и мора да биде достапна за сите, а не само за избрана елита или за оние што живеат во центарот на градот.

- Без бариери: Ќе се поддржуваат проекти кои активно ги отстрануваат физичките, социјалните и ценовните бариери. Ова значи настани кои се случуваат во руралните средини, прилагодени за лица со попреченост и со прифатлива или бесплатна влезница.

- Глас за сите: Програмата активно ќе ги вклучува сите етнички заедници и маргинализираните групи, охрабрувајќи го нивното творештво и изразување како неизоставен дел од мозаикот на Битола.

- Образование преку култура: Начело на поврзување на културата со образовниот процес, со цел да се создаде лојална и образувана публика уште од најрана возраст.

Квалитет и Иновативност (Гледаме напред)

Поддршката не смее да биде рутинска. Ние сакаме култура која инспирира, провоцира и поставува нови стандарди.

- Креативен скок: Приоритет имаат проектите кои покажуваат оригиналност, истражување и експеримент. Не само репродукција на стари идеи, туку храброст да се користат нови медиуми и изразни форми.

- Меѓународна видливост: Се ценат проектите кои имаат потенцијал да ја позиционираат Битола на меѓународната културна мапа, преку гостувања, копродукции и размена на уметници.

- Професионализам: Проектите мора да бидат менаџирани професионално, со јасна организациска структура и етички стандарди во работата.

Одржливост и Партнерство (Долгорочен ефект)

Парите од Општината треба да бидат само „ветер во грб“, а не единствен извор на живот.

- Партнерства: Ќе се поттикнува здружувањето на ресурси и знаење – јавно-приватно партнерство, соработка меѓу установите и соработка со невладиниот сектор.

- Бараме вонбуџетски пари: Клучно е апликантите да покажат дека се труделе да обезбедат сопствени или вонбуџетски средства (спонзорства, странски фондови). Ова е доказ за нивниот капацитет и одржливост на проектот.

- Заштита на наследството: Секое творештво треба да биде во функција на зачувување и афирмација на богатото културно наследство на Битола, третирајќи го со должно внимание и почит.

5. ПРОЕКТИ И АКТИВНОСТИ НА ПРОГРАМАТА ВО КАТЕГОРИИ

Општина Битола, преку оваа Програма, инвестира во проекти и манифестации кои се директно во функција на развојот, промоцијата и меѓународната афирмација на културниот живот во општината. За да се обезбеди јасна распределба на ресурсите и да се поддржи целиот спектар на творештво, активностите се поделени во 5 главни категории, а во нив се содржани следниве дејности и области:

Категорија I: СЦЕНСКИ УМЕТНОСТИ И ДРАМСКА ДЕЈНОСТ

Оваа категорија ја поддржува изведбената уметност која директно комуницира со публиката, особено во областа на Театарот и Музиката.

Театар:

Поддршка на нови професионални продукции на независните театарски групи.

Проекти кои експериментираат со просторот (театар на отворено, site-specific театар).

Проекти за млада публика и едукативни драмски работилници.

Музичка и музичко – сценска дејност:

Поддршка на концерти од класична, џез и современа музика.

Проекти кои ја негуваат и промовираат локалната музичка сцена.

Организација и поддршка на музички фестивали со регионално и меѓународно значење.

Музичко-сценски дела (опери, мјузикли) кои бараат комплексна продукција.

Категорија II: ВИЗУЕЛНИ И МЕДИУМСКИ УМЕТНОСТИ (Сликата на Битола)

Ова е категорија за уметност што го обликува јавниот простор, комуницира преку визуелни медиуми и ја истражува модерната технологија.

Ликовна уметност:

Самостојни и групни изложби на современи ликовни уметници од земјата и странство.

Ликовни колонии и работилници за студенти и млади таленти.

Визуелни уметности и Нови уметности:

Поддршка на проекти во областа на дигиталната уметност, перформансот, инсталациите и новите медиуми.

Проекти кои ја користат уметноста за естетизација на јавниот простор (урбана уметност, мурали, скулптури).

Видео, фото, филмска уметност:

Поддршка на кратки и документарни филмски остварувања од локални автори.

Организација на филмски и фотографски работилници и изложби.

Поддршка на филмски фестивали кои го афирмираат филмот како уметност (освен капиталните национални фестивали, се поддржуваат оние од локален интерес).

Категорија III: ЛИТЕРАТУРА И КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО (Зборот и традицијата)

Оваа категорија го покрива пишаниот збор, едукативната дејност и зачувувањето на нематеријалното културно богатство.

Литература:

Поддршка на промоции, книжевни настани и средби со автори.

Издавање на дела од локални автори (поезија, проза, публицистика) кои се од значење за културата на Општината.

Фолклор и Традиција:

Негување и промовирање на фолклорот, обичаите, стари занаети и традиционалните вредности.

Проекти за зачувување на нематеријалното културно наследство.

Поддршка на активности на културно-уметничките друштва.

Категорија IV: МАНИФЕСТАЦИИ И ФЕСТИВАЛИ (Културни брендови)

Ова се капиталните настани кои го одредуваат културниот календар на Битола и привлекуваат публика од регионот и пошироко.

Поддршка на големи, традиционални манифестации и фестивали кои претставуваат културни брендови на Општината и имаат докажан квалитет, меѓународна видливост и голем број на посетители.

Организација на нови фестивали кои имаат потенцијал да прераснат во трајни вредности и кои се фокусираат на младинската култура и современото творештво.

Категорија V: ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНИ ПРОЕКТИ (Креативен мост)

Ова е најдинамичната категорија која ја поттикнува соработката и излегувањето од стандардните рамки.

Интердисциплинарни проекти:

Проекти кои поврзуваат две или повеќе уметнички области (на пр. театар и видео, музика и танц).

Проекти кои ја поврзуваат културата со науката, екологијата и технологијата.

Проекти кои поттикнуваат инклузија и работат со ранливи групи (на пр. културни активности за деца со посебни потреби, уметност о здравството).

6. АКЦИОНЕН ПЛАН

	Активност	Одговорни	Опис на активност	Време на реализација	Финансиски Ресурси (сума изразена во МКД)	Индикатори
1	Традиционални настани/манифестации/фестивали					
1.1.	4-ти ноември	Општина Битола	Ден на ослободувањето на Битола кој се одбележува со Програма од неколку денови со повеќе културно уметнички и спортски активности кои се одвиваат на повеќе локации низ Битола	Ноември 2026 година	900.000,00 ден	Број на посетители, број на гости од збратимените градови Програма за настанот
1.2.	ИФФК „Брака Манаки“	Друштво на филмски работници на Р.М. -Скопје	Интернационалниот Фестивал на Филмската Камера „Брака Манаки“ се одржува традиционално веќе 41 година	Септември 2026 година	3.000.000,00 ден	Број на посетители на проектите број на учесници- гости и нивно сместување Програма за настанот, Објава во медиуми и социјални мрежи
1.3.	„Интерфест“	ЗГ Интерфест Битола- Интернационален фестивал на класична музика	Интернационален Фестивал на сериозна музика	Октомври 2026 година	300.000,00 ден	Број на посетители Број на настани Програма на фестивалот Објави во медиуми и социјални мрежи

1.4.	„Илинденски денови“	НУ Центар за култура	Интернационален Фестивал на традиционални народни песни и игри	Јули 2026 година	800.000,00 ден	Број на посетители, број на учесници Програма на фестивалот Објави во медиуми и социјални мрежи
1.5.	„Мал Монмартр“	ЗГ Мал Монмартер Битола	Детско ликовно студио	Мај 2026 година	300.000,00 ден	Број на посетители, број на учесници Објави во медиуми и социјални мрежи
1.6.	„Камера 300“	КВК Студио Милтон Манаки Битола	Фестивал на кратметражен аматерски документарен филм	Ноември 2026 година	100.000,00 ден	Број на посетители, број на учесници Програма на настанот Објави во медиуми и социјални мрежи
1.7.	Денот на културната различност	Општина Битола	21 мај обележување на светскиот денот на културната различност	Мај 2026 година	150.000,00 ден	Број на посетители, Број на учесници Објави во медиуми и социјални мрежи
1.8.	Битола отворен град	ЗГ МКЦ Битола	Интернационален младински арт фестивал	Јуни 2026 година	600.000,00 ден	Број на посетители, број на учесници, број на настани Објави во медиуми и социјални мрежи
1.9.	Џез фестивал	ЗГ Асоцијација на џез фестивали	Џез фабрика фестивал	април 2026 година	300.000,00 ден	Број на посетители, број на учесници, број на настани Објави во медиуми и социјални мрежи

1.10.	Широк сокак во бело	ЗГ Широк сокак во бело- Бела ноќ Битола	Интернационален фестивал	Август 2026 година	500.000,00 ден	Број на посетители, број на учесници Објави во медиуми и социјални мрежи
1.11.	Фестивал на монодрама	НУ Центар за култура	Театарски претстави	Мај 2026 година	300.000,00 ден	Број на посетители, број на учесници, број на настани Програма на настанот, флаери Објави во медиуми и социјални мрежи
1.12.	Шекспир Фестивал	НУ Народен театар Битола	Интернационален театарски фестивал со учесници од Европа и светот.	Јуни 2026 година	600.000,00 ден	Број на посетители, број на учесници, број на настани Објави во медиуми и социјални мрежи
1.13.	Фестивал на музиката од светот	НУ Центар за култура	Фестивал на музиката од светот	Ноември 2026 година	150.000,00 ден	Број на посетители, број на учесници , Програма Објави во медиуми и социјални мрежи
1.14.	Битолино	ЗКУ Бабаец Битола	Детски театарски фестивал	Август 2026 година	500.000,00 ден	Број на посетители, број на учесници, Објави во медиуми и социјални мрежи
1.15.	Си-До	ЗГ Про Медија Битола	Детски музички фестивал	Мај 2026 година	200.000,00 ден	Број на посетители, број на учесници, број на фестивалски настани Објави во медиуми и социјални мрежи

1.16.	Тра – Ла -Ла	Асоцијација за уметност Алексовски	Детски музички фестивал	Ноември 2026 година	100.000,00 ден	Број на посетители, број на учесници, број на фестивалски настани Објави во медиуми и социјални мрежи
1.17.	Светски ден на цезот	ЗГ МКЦ Битола	Прослава по повод светскиот ден на цезот, влезен во светската мапа на УНЕСКО за обележување на овој ден	април 2026 година	100.000,00 ден	Број на посетители, број на учесници, број на објави во медиуми и социјални мрежи, флаери
1.18.	Локум фест	ЗГ за заштита и промоција на културното наследство,стадиција и развој на културен туризам Локум фест музика и традиција	Етно фјужан фестивал	Јули 2026 година	300.000,00 ден	Број на посетители, број на учесници, број на настани Објави во медиуми и социјални мрежи
1.19.	Фестивал на староградска музика	ЗГ за култура,туризам и економски развој Експлицит Битола	Традиционален фестивал на староградски песни во старата битолска чаршија	Август 2026 година	300.000,00 ден	Број на посетители, број на учесници Објави во медиуми и социјални мрежи
1.20.	Мјузикленд	Асоцијација за уметност Алексовски	Интернационален музички фестуивал	Август 2026 година	100.000.00 ден	Број на посетители, број на учесници, број на настани Објави во медиуми и социјални мрежи
1.21.	Парко 2047 фестивал	ЗГ Парко Продукција Битола	Фестивал	Јули 2026 година	300.000,00 ден	Број на посетители, број на учесници, број на настани Објави во медиуми и социјални мрежи

1.22	Камерен оркестар	НУ Камерен оркестар	Годишна програма	2026	450.000,00	Број на посетители, број на учесници, број на настани Објави во медиуми и социјални мреж
1.23	Дувачки оркестар-	Здружение за афирмација на музичката -уметност -Бит Арт	Годишна програма	2026	300.000,00	Број на посетители, број на учесници, број на настани Објави во медиуми и социјални мреж
2	Настани и манифестации за БИТ ФЕСТ 2026					
2.1.	БИТ ФЕСТ 2024	Општина Битола	Преку јавен повик за збогатување на културното лето	јуни,јули и август 2026 година	3.200.000,00	Број на посетители, број на учесници, број на настани Програма Објави во медиуми и социјални мрежи
3.	Техничка поддршка					
3.1.	Озвучување, и поставување на тезги	Општина Битола	Преку јавни набавки избор на провајдери за техничка поддршка на активностите од програмата за култура 2026	2026	1.800.000,00 ден	Број на настани со соодветната опрема (тезги,озвучување)

3.2.	Изработка на штандови	10	Општина Битола	Преку јавни набавки и од програмата за култура 2026	2026	300.000,00 ден	Број на штандови
4.	Поддршка на КУД						
4.1.	Поддршка за програмски активности и настани на културно уметнички друштва	Општина Битола	Со цел збогатување на фолклорот и негова поголема афирмација , омасовување и развој на традицијата, формирање на секции и групи за изучување, развивање, унапредување и презентирање на фолклорните добра во државата и поширокот . Поголема вклученост на младите кои ќе ја негуваат традицијата и културата во нашиот град.	2026	1.450.000,00 ден	Број на членови, фонд на народни носии, број на посетители Програма, настапи во Државата и странство, Објави во медиуми и социјални мрежи	

5.	Дополнителни активности					
5.1.	Дополнителни културни, нови и манифестации/настани од особен интерес кои не се поддржани од програмата и не се вклучени во Бит Фест, Зимска приказна и прослава на 4-ти Ноември.	Општина Битола	Поддршка на дополнителни културни манифестации по доставени барања со цел збогатување на културната понуда во градот.	2026	3.000.000,00 ден	Број на поддржани манифестации, број на посетители, број на учесници. Објави во медиуми и социјални мрежи.
ВКУПНО					20.300.000,00 ден	

1. ФИНАНСИРАЊЕ

Финансирањето на културните активности утврдени со оваа Програма во износ од 17.300.000 денари (К4 – 17.300.000 денари) е предвидено со Буџетот на Општина Битола за 2026 година.

Програма за култура	Ставка	Опис на ставката	Планирани средства
К4	425990	Други договорни услуги	2.000.000,00 ден
К4	426990	Други оперативни расходи	10.300.000,00 ден
К4	464990	Разни трансфери	8.000.000,00 ден
		Вкупно	20.300.000,00 ден

Исплатата на трошоците ќе се врши од соодветните планирани ставки од Буџетот на Општина Битола

Градоначалникот на Општина Битола се грижи и го обезбедува спроведувањето на оваа Програма. Комисијата за јавни дејности на Советот на Општина Битола дава иницијативи и мислења во врска со оваа Програма. За утврдената годишна Програма и за финансиските средства за нејзина реализација Општина Битола и носителите на проектите – корисниците на средствата од Буџетот на Општина Битола за 2026 година склучуваат договори.

Оваа Програма влегува во сила *со денот на донесувањето а ќе се објави* во „Службен гласник на Општината Битола“.

Бр 09-137/16
29.12.2025 год.
Б и т о л а

ПРЕТСЕДАТЕЛ
на Советот на Општина Битола
Бојан Бојкоски